

HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET
Krisestab HOD
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Deres ref.:
Vår ref.: 21/15655-5
Saksbehandler: Hilde Skagestad
Dato: 10.06.2021

Svar på covid-19 oppdrag fra HOD – 466 Vurdering av fortsatt behov for særskilte smittevernregler for Svalbard - del 2

- Det foreslås at negativt testsvar for SARS-CoV-2 før avreise til Svalbard ikke opprettholdes for personer som kan dokumentere at de er «beskyttet» eller som kan fremvise koronasertifikat.
- Virksomheter som tilbyr overnatting på Svalbard, skal drive smittevernfaglig forsvarlig, i henhold til nasjonale veiledere.
- Det foreslås at fremlegging av plan for ivaretagelse av smittevern om bord for Sysselmannen erstattes av erklæring om at forskriftens krav til smittevern er ivaretatt fra virksomheten.
- Det foreslås endringer i kapasitetsutnyttelsen for skipene.
- Det må vurderes ut ifra beredskapshensyn hvor mye reiselivsregler for Svalbard skal avvike fra regler for kystcruise langs norskekysten.

Vennlig hilsen

Helen Brandstorp e.f.
direktør

Wenche Dahl Elde
avdelingsdirektør

Dokumentet er godkjent elektronisk

Kopi:

Kontaktperson

FOLKEHELSEINSTITUTTET

Utbrudd @fhi.no

HelseDirektoratet

Avdeling helserett og bioteknologi

Hilde Skagestad

Postboks 220 Skøyen, 0213 OSLO • Besøksadresse: Vitaminveien 4, Oslo • Tlf.: (+47) 47 47 20 20

Org.nr.: 983 544 622 • postmottak@helsedir.no • www.helseDirektoratet.no

Mottaker	Kontaktperson	Adresse	Post
HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET	Krisestab HOD	Postboks 8011 Dep	0030 OSLO

Svar på covid-19 oppdrag fra HOD – 466

Vurdering av fortsatt behov for særskilte smittevernregler for Svalbard - del 2

Oppsummering

- Det foreslås at negativt testsvar for SARS-CoV-2 før avreise til Svalbard ikke opprettholdes for personer som kan dokumentere at de er «beskyttet» eller som kan fremvise koronasertifikat.
 - Virksomheter som tilbyr overnatting på Svalbard, skal drive smittevern faglig forsvarlig, i henhold til nasjonale veiledere
 - Det foreslås at fremlegging av plan for ivaretagelse av smittevern om bord for Sysselemannen erstattes av erklæring om at forskriftens krav til smittevern er ivaretatt fra virksomheten.
 - Det foreslås endringer i kapasitetsutnyttelsen for skipene
 - Det må vurderes ut ifra beredskapshensyn hvor mye reiselivsregler for Svalbard skal avvike fra regler for kystcruise langs norskekysten
-

Oppdragets del 2

Dersom det foreslås endringer i kapittel 3 i forskriften ber vi om:

- konkrete forslag til endringer
- Vi ber videre om skisse til hvordan lettelser kan gjøres i anbefalinger/forskrift, med sikte på ferdigstillelse

Andre relevante oppdrag

- Oppdrag 466 – del 1 – Vurdering av fortsatt behov for særskilte smittevernregler for Svalbard
- Oppdrag 372 – Vurdering av smittesituasjon i forbindelse med mulig endring i Covid-19-forskriften om kystcruise på og rundt Svalbard og kystcruise langs norskekysten. Her fremkommer også:
 - Oppdrag 138 fra Helse- og omsorgsdepartementet - tilbakemelding på oppdrag om gjennomgang og vurdering av regelverk og veileder for kystcruise
 - Oppdrag 144 – om oppfølging og koordinering av arbeidet med kystcruise på og rundt Svalbard og kystcruise langs norskekysten
 - Oppdrag 263 - om vurdering av smittesituasjon i forbindelse med mulig endring i Covid-19-forskriften om kystcruise på og rundt Svalbard og kystcruise langs norskekysten
 - Oppdrag 422 – Videre vurdering av koronasertifikat
- Oppdrag 474 – konkret forslag til bruk av koronasertifikat ved større arrangementet, "pakkereiser" og kystcruise
- Oppdrag 478 – Om innføring av trinn 3 i regjeringens plan for gradvis gjenåpning, pkt. 4.

Oppdrag 466

Vurdering av fortsatt behov for særskilte smittevernregler for Svalbard

På bakgrunn av innspill fra Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet, har regjeringen vedtatt en plan for trinnvis gjenåpning av samfunnet. Regjeringen varslet 21. mai at andre trinn i gjenåpningsplanen vil skje fra midnatt, natt til torsdag 27. mai, men allerede fra i dag frarådes det ikke lenger å reise innenlands. Regjeringen vil bruke testing og koronasertifikat aktivt for å kunne åpne opp mer i tiden som kommer. Regjeringen har tidligere besluttet at åpning for kystcruise langs norskekysten og Svalbard først er aktuelt å ta stilling til i forbindelse med overgangen fra fase to til fase tre i den nasjonale gjenåpningsplanen.

Dagens forskrift om smitteverntiltak mv. ved koronautbruddet (covid-19-forskriften) har i Kapittel 3 særskilte regler for Svalbard, reiseliv og kystcruise mv. Tilsvarende er det i *Veileder for reiselivet på Svalbard* utarbeidet tydelige og detaljerte smitteverntiltak for reiselivsaktivitet på Svalbard. I veilederen er det presisert at den vil bli revidert når regjeringen vedtar endringer i de nasjonale smittevernreglene og endringer i helsemyndighetenes råd og bestemmelser for smittevern.

HOD og JD gir Helsedirektoratet i samråd med FHI og Sysselmann i oppdrag å vurdere om det er behov for:

- Endringer i kapittel 3 i covid-19-forskriften
- Å videreføre "reguleringer" i *Veileder for reiselivet på Svalbard*

Dersom det foreslås endringer i kapittel 3 i forskriften ber vi om konkrete forslag til endringer. Spesielt ber vi om det er behov for å ta inn punkter i forskriften ved en eventuell avvikling av *Veileder for reiselivet på Svalbard*.

Del 2

Dersom det foreslås endringer i kapittel 3 i forskriften ber vi om:

- konkrete forslag til endringer
- Vi ber videre om skisse til hvordan lettelse kan gjøres i anbefalinger/forskrift, med sikte på ferdigstillelse

Vurderinger

Folkehelseinstituttet og Helsedir leverte innspill vedrørende gjeldende bestemmelser for kystcruise på og rundt Svalbard i oppdrag 466 del 1 og viser derfor til denne besvarelsen. Det vises til oppdaterte innspill i denne besvarelsen. Om det skal gjelde ytterligere begrensninger for kystcruise på og rundt Svalbard sammenliknet med bestemmelsene for kystcruise langs norskekysten enn de foreslåtte er etter vår vurdering i stor grad primært en beredskapsmessig vurdering.

Folkehelseinstituttet foreslo i besvarelsen av oppdrag 372 å stille krav om negativ test før avreise for alle passasjerer, uavhengig av størrelse. Vi mener fremdeles det vil være et godt risikoreduserende tiltak med et slikt krav for passasjerer/mannskap som ikke er beskyttet.

Forslag til forskriftsbestemmelse i oppdraget her er utarbeidet av Helsedirektoratet. Forslaget er også utarbeidet etter innspill fra Sysselmannen og Folkehelseinstituttet.

Covid-19 forskriften § 9 anbefales beholdt slik den er formulert i dag. Det vises til omtale i oppdrag 466 del 1.

Når det gjelder § 9a, vurderer vi behov for endringer. Det vises til omtalen i oppdrag 466 del 1 med innspill fra Sysselmannen. Oppdaterte kommentarer siden den gang er følgende:

Testkravet i dagens §9a stiller krav om fremvisning av negativ test for SARS-CoV-2 tatt tidligst 24 timer før avreise for personer som skal reise til Svalbard. Sysselmannen ønsker at dette kravet skal opprettholdes for personer som ikke

er beskyttet. Smittevern faglig sett vurderer FHI at det vil innebære begrenset risiko å fjerne testkravet før avreise til Svalbard, også for personer som ikke er beskyttet, når tilnærmet alle voksne fastboende på Svalbard er vaksinert og andelen beskyttede tilreisende er økt i takt med økende vaksinasjonsdekning i befolkningen. Hvorvidt testkravet skal opprettholdes er primært en vurdering som må gjøres på bakgrunn av beredskapshensyn. Om Sysselmannen eller andre med beredskapsansvar vurderer at testkravet bør opprettholdes av beredskapshensyn kan således vurderes, men bestemmelsen er etter Folkehelseinstituttets vurdering ikke nødvendig av smittevernårsaker. Helsedirektoratet vektlegger imidlertid at Sysselmannen vurderer at bestemmelsen, med endringsforslag, beholdes inntil man har bedre vaksinasjonsdekning på fastlandet, det vil si til over sommeren.

Når det gjelder dagens § 10 vurderer vi behov for endringer. Det vises til omtale i oppdrag 466 del 1 og omtale nedenfor.

Sysselmannen har som gjengitt i oppdrag 466 del 1 foreslått å dele dagens § 10 opp i § 10 og § 10 a. Helsedirektoratet har ingen spesifikke synspunkter på dette.

Når det gjelder (tidligere ny) § 10a. vurderer vi behov for endringer. Det vises til omtalen i oppdrag 466 del 1.

Ny § 10 a. fra Sysselmannen av 8.6.21 er kommentert (og foreslått justert) i denne leveransen.

Departementet må beslutte hvordan koronasertifikat skal benyttes i forhold til cruisevirksomhet. Koronasertifikat bør etter vår vurdering gjelde også på Svalbard, og tillate adgang for bare de som er beskyttet.

Innenlands koronasertifikat bør inneholde og vise alle tre elementene i et koronasertifikat. Men i og med at det her foreslås krav om at skipene skal ha testsett om bord, bør personell om bord kunne teste jevnlig; det vises til at gyldigheten av testsvaret kun vises for en kort periode i sertifikatet.

Helsedirektoratet anbefaler bruk av gyldig koronasertifikat og jevnlig testing, da det kan være problematisk å skrive beskyttet i forskriftsteksten. Det kan for eksempel legges opp til test hver 3. dag med PCR-test eller hver dag ved bruk av hurtigtest.

Etter Folkehelseinstituttets og Helsedirektoratets vurdering bør man kunne ta bort testkravet hvis alle tester negativt etter det 7. døgn. Det bør inn i forskriften at da behøver man ikke fortsette å teste.

Sysselmannen har i ny § 10 annet ledd foreslått at "Kystcruise på Svalbard kan ha inntil 90% kapasitetsutnyttelse, dersom samtlige om bord er dokumentert beskyttet.

Folkehelseinstituttets anbefalinger for koronasertifikat på kystcruise (474 del 1) er at man ikke kan kreve at alle som er tilstede er beskyttet. De anbefaler at det bør tilbys adgangstesting (innenfor 24 timer før aktiviteten) og at negativ test gir samme tilgang til cruiset som status som beskyttet. De som ikke er beskyttet testes i tillegg jevnlig, f.eks. hver 3. dag.

Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet foreslår på denne bakgrunn i stedet samme formulering som er benyttet i oppdrag 474 om koronasertifikat og cruise, men med justering. Det stilles krav om at koronasertifikat avleses ved ombordstigning og deretter daglig de neste 10 dager. Personer som ved avlesning ikke har gyldig sertifikat skal testes hver 3. dag med antigen hurtigtest om bord eller med PCR-test. *

Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet finner likevel grunn til å problematisere Sysselmannens § 10 a. forslag ved om 200 personers kravet er gjennomførbart og å stille krav om sertifikat. Det kan fremføres at sertifikat først og fremst er aktuelt på større cruiseskip. Slik Sysselmannens forslag er utformet innebærer dette at også alle de minste båtene må ta sertifikat i bruk.

Det viktige er imidlertid etter vår vurdering, å kontrollere de skipene som drar over til Svalbard og hvor cruiset medfører seiling i flere døgn enn de små ekspedisjonscruisene. Alternativt kan det vurderes å redusere kravet for båter med under 100 eller 50 passasjerer. Samtidig bor og oppholder passasjerer og mannskap seg gjerne tettere i de små båtene. Kravet vil innebære større konsekvenser for små båter.

Det har dessverre ikke vært avholdt noe nytt møte med cruise-/eventbransjen siden vårt møte med bransjen i januar.

Juridisk vurdering

De samlede tiltakene som fortsatt skal beholdes i covid-19 forskriften kapittel 3 må være nødvendige og forholdsmessige. Lempingene på restriksjoner må også ses opp mot vaksineringsstatus, jf. covid-19-forskriften § 3 femte og sjette ledd og koronasertifikat.

De grunnleggende kravene til smitteverntiltak fremgår av smittevernloven § 1-5. Kravene skal vurderes ved iverksettelse av smitteverntiltak, og utgjør begrensninger i tillegg til vilkårene som følger av den enkelte bestemmelse i loven. Et tiltak som iverksettes skal, i tillegg til å være basert på en klar medisinskfaglig begrunnelse, fremstå tjenlig etter en helhetsvurdering. Tiltaket skal i tillegg være nødvendig av hensyn til smittevernet. I forarbeidene er det vist til at dette innebærer at tiltaket blant annet må være egnet til å forebygge eller hindre smittespredning av den aktuelle sykdommen.

Smittevernloven forutsetter en løpende vurdering og justering av tiltakene etter hvert som situasjonen utvikler seg for å sikre at de grunnleggende kravene er oppfylt. Bestemmelsen inneholder blant annet krav til at det gjøres en proporsjonalitetsvurdering av tiltak etter loven, slik det er forutsatt i flere aktuelle menneskerettigheter. Tiltak etter smittevernloven skal kunne gjennomføres uten å påføre stor ulempe eller skade, og uten urimelig krenkelse av enkeltpersoners integritet. Av forarbeidene følger det også at de minst inngripende, men samtidig tilstrekkelig effektive smitteverntiltakene fortrinnsvis skal velges. Dette innebærer at tiltak som iverksettes for å håndtere utbrudd må tilpasses i takt med smittesituasjonen og ikke skal vare lenger enn nødvendig.

Regulering av cruisevirksomheten innebærer begrensninger i næringsvirksomhet og implisitt inngrep i utlendingers frie adgang til cruiseturer til Norge. Det må på denne bakgrunn foretas en forholdsmessighetsvurdering av restriksjonene. I dette ligger det et krav til en helhetsvurdering av om man skal opprettholde disse gjenværende reguleringene helt eller delvis. Restriksjonene må fortsatt fremstå som tjenlige. Nyten ved tiltaket må holdes opp mot de negative konsekvensene eller belastningen tiltaket medfører. Dersom nytten av tiltaket er liten eller tvilsom mens skadevirkningene er store, bør ikke tiltakene ikke opprettholdes.

Innreiserestriksjoner er et av de få effektive tiltak vi har for å hindre spredning av SARS-CoV2. Samfunnsøkonomisk vil innreiserestriksjoner ramme flere personer, og større deler av næringslivet. I den sammenheng viser vi til Holdenutvalget 2, som konkluderte med at det beste for nærings- og samfunnslivet er lave smittetall.

Utfordringer knyttet til kapasitet og kompleksitet i innreisekjeden sett opp mot en forventet økning i innreisevolum med cruisetrafikk/-passasjerer, taler for fortsatt regulering av feltet. Men lempeligere, i takt med at samfunnet gradvis åpnes opp. Det er fortsatt bekymring for import av mer smittsomme virusvarianter. Det er derfor viktig med fortsatte tiltak mot importsmitte.

Fare for alvorlig sykdom og død i forbindelse med cruisevirksomhet vil gradvis reduseres med økt vaksinasjonsdekning og slik sett påvirke den juridiske forholdsmessigheten av den resterende reguleringen av kapittel 3 i covid-19 forskriften.

Helsedirektoratet forslag til revidert kapittel 3 i covid-19 forskriften – som del av gjenåpningen i fase 3.

OBS! Nytt er markert med kursiv i forskriftsbestemmelsene.

§ 9. Karantenergulering og inn- og utreiseregler for Svalbard og Jan Mayen

Personer som er omfattet av innreisekarantene, skal etter ankomst til Norge ikke reise videre til Svalbard eller Jan Mayen før etter utløpet av karanteneperioden.

Sysselemanden på Svalbard kan treffe vedtak om at personer som ankommer Svalbard skal i innreisekarantene i samsvar med [§ 4](#) bokstav a. Sysselemanden kan treffe vedtak om unntak fra smitte- og innreisekarantene for personell i kritiske samfunnsfunksjoner og nøkkelpersonell i viktige bedrifter eller virksomheter. Sysselemanden kan også treffe vedtak om unntak fra karanteneplikt for fastboende og deres familie og nærstående dersom særlige grunner tilsier dette.

Sysselemanden på Svalbard kan treffe vedtak om bruk av unntakene i [§ 6a](#) til [§ 6e](#), [§ 6g](#) og [§ 6h](#) på Svalbard under hensyn til de stedlige forholdene.

Personer som befinner seg på Svalbard uten å være bosatt der, og som er underlagt innreisekarantene, kan forlate Svalbard. Karanteneplikten er heller ikke til hinder for videre utreise fra Norge. Nærkontakt med andre personer skal så langt som mulig unngås, jf. [§ 3](#).

Utreise fra karantene på Svalbard skjer i tråd med beslutning fra Sysselemanden på Svalbard, etter samråd med Universitetssykehuset Nord-Norge HF – Longyearbyen sykehus. Sysselemanden på Svalbard kan i vedtak gi pålegg om at personer som nevnt i fjerde ledd har plikt til å forlate Svalbard

§ 9a. Krav om negativ test for SARS-CoV-2 før avreise til Svalbard

De som reiser til Svalbard, skal før avreise fremvise en attest som viser negativt test svar for SARS-CoV-2. Godkjent testmetode er PCR eller antigen hurtigtest. Testen skal være tatt i Norge i løpet av de siste 24 timene før oppsatt avgangstid. *Kravet gjelder ikke for personer som kan dokumentere at de er «beskyttet» eller som kan fremvise koronasertifikat.* Kravet gjelder heller ikke for barn under 12 år eller personer som ankommer Svalbard med båt.

Testkravet gjelder ikke utlendinger som er nevnt i [utlendingsforskriften § 1-4](#) eller [§ 1-5](#), og som kan fremvise diplomat- eller tjenestepass, eventuelt nasjonalt pass i kombinasjon med norsk ID-kort utstedt av Utenriksdepartementet, eller i kombinasjon med Schengen-oppholdskort for ambassadepersonell, sideakkrediterte diplomater og diplomatiske kurerer

§ 10. Krav til smittevern faglig forsvarlig drift av hoteller og overnattingssteder på Svalbard

Virksomheter som tilbyr *overnatting på Svalbard skal drive smittevern faglig forsvarlig, i henhold til nasjonale veiledere.* Overnattingsstedene på Svalbard skal i tillegg ha en plan for håndtering og ivaretagelse av overnattingsgjester i karantene og isolasjon. Overnattingssteder på Svalbard kan maksimalt ha 90% kapasitetsutnyttelse.

Sysselemanden, som leder av Beredskapsrådet for Svalbard, kan, etter faglig råd fra Universitetssykehuset Nord-Norge HF – Longyearbyen sykehus, *stenge overnattingssteder som ikke driver sin virksomhet i henhold til første ledd.*

Enkeltvedtak etter andre ledd kan påklages til Helse- og omsorgsdepartementet.

§ 10a Krav til gjennomføring av kystcruise på Svalbard

Med kystcruise menes reise med fartøy med passasjerer og hvor overnatting inngår som en del av cruiset. Virksomheter som tilbyr kystcruise på Svalbard skal starte og avslutte cruiset i Longyearbyen. Fartøyet må være i stand til å returnere med passasjerer til fastlandet eller annen hjemmehavn ved mistanke om eller bekreftede tilfeller av SARS-CoV-2 om bord. Verken mannskap eller passasjerer skal være omfattet av karanteneplikten ved ombordstigning.

Kystcruise på Svalbard kan ha inntil 90% kapasitetsutnyttelse. Det stilles krav om at koronasertifikat avleses ved ombordstigning og deretter daglig de neste 10 dager. Personer som ved avlesning ikke har gyldig sertifikat skal testes hver 3. dag med antigen hurtigtest om bord eller med PCR-test. Maksimalt antall om bord er likevel 200 personer (mannskap og passasjerer). Fartøyene skal ha 10 testsett for SARS-CoV-2 om bord.

Kystcruise på Svalbard kan ha inntil 75% kapasitetsutnyttelse dersom en eller flere personer om bord er ubeskyttet. Maksimalt antall om bord er likevel 200 personer (mannskap og passasjerer). Alle personer om bord skal ha enelugar med eget bad. Unntak gjelder for personer som til vanlig bor i samme husstand. Fartøy med mer enn 99 personer om bord skal ha minimum en lege om bord. Fartøy med 99 eller færre personer om bord skal ha minimum en sykepleier om bord. Samtlige personer skal før ombordstigning fremlegge for operatøren en attest som viser negativt testresultat for SARS-CoV-2. Testen skal være tatt i løpet av de siste 24 timer før ombordstigning. Godkjent testmetode er PCR eller antigen hurtigtest. Virksomheten er selv ansvarlig for å gjennomføre testingen og skal foretas av eget helsepersonell.

Virksomheter som tilbyr kystcruise skal før oppstart av aktivitet fremlegge for Sysselmannen på Svalbard, som leder av Beredskapsrådet, en erklæring om at forskriftens krav til smittevern er ivaretatt. Med virksomhet etter første punktum menes virksomheter som faller inn under definisjonen av turoperatør i forskrift om turisme, feltopplegg og annen reisevirksomhet på Svalbard § 3 bokstav a.

Sysselmannen på Svalbard kan i samråd med Longyearbyen sykehus forby oppstart av eller stanse et påbegynt kystcruise dersom virksomheten ikke fremlegger en erklæring som nevnt i fjerde ledd eller dersom virksomheten ikke opererer i henhold til forskriften.

Enkeltvedtak etter femte ledd kan påklages til Helse- og omsorgsdepartementet.

Skisse til hvordan lettelse kan gjøres i anbefalinger/forskrift, med sikte på ferdigstilling

Veileder for reiselivet for Svalbard

Helsedirektoratet, Folkehelseinstituttet og Sysselmannen anbefaler at veilederen ikke videreføres.

Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet har ingen konkrete forslag til anbefalinger i veilederen som bør over i forskriften.

Det vises til Sysselmannens forslag til ny § 10a. av 8.06.21.

Cruiseveiledere

Veileder for kystcruise langs norskekysten under covid-19-epidemien 2020 (versjon 3.1) og Veileder for

ekspedisjonscruise (kystcruise) på og rundt Svalbard under covid-19 utbruddet 2020 (versjon 2.0) ble sist oppdatert i hhv oktober 2020 og juni 2020. Det er behov for revisjon av veilederne. Veilederne må oppdateres, forenkles og forkortes. Dette må gjøres av instanser som har god kjennskap til bransjen.

Folkehelseinstituttet kan gi smittevern faglige råd ved behov. Viktige momenter som bør omtales i veilederen, er blant annet regler for mannskap/mannskapsbytte, karantene- og isolasjonsfasiliteter om bord, plan for håndtering av smitte på fartøyet og risiko for introduksjon av smitte til fartøyet forbundet med ilandstigning underveis i cruiset av passasjerer/mannskap.

[Smittevern i kollektivtransport, cruise og luftfart](#)

I tillegg vil Helsedirektoratets generelle koronaveileder samt Folkehelseinstituttets nettsider om smitte om bord på skip [Håndtering av covid-19 på skip](#) gi generell smittevern faglig veiledning på feltet.

.....

Merknad: I den grad det, mot formodning, skulle være noe som ikke er sammenfallende i oppdrag 478 nr. 4 hvor i inkludert både kystcruise og regler for Svalbard, er det herværende oppdragsbesvarelse som skal legges til grunn. Det samme gjelder 466 del 1 sett opp mot del 2.